

# A felsőoktatási jelentkezések tendenciáinak alakulása 2010 és 2014 között

Garai Orsolya – Kiss László

■ A felsőoktatási jelentkezések tendenciája, alakulása az elmúlt évek egyik legnagyobb figyelmet kapott kérdése a felsőoktatásnak; mind a szakpolitika, mind az oktatáskutatók érdeklődése, mind általában véve a közérdeklődés igen erőteljesen megnyilvánult irányában. A jelentkezések jellemzőivel kapcsolatban az elmúlt években meglehetősen sok tanulmány, elemzés született, amelyek a téma számos érdekes részterületére vonatkozóan fontos tanulságokkal szolgáltak. Vizsgálták a felsőoktatásba való jelentkezések szocio-demográfiai hátterét, meghatározottságát, a megelőző iskolai életúttal való összefüggését (többek között Fábri, 2008; Kiss P., 2008; Imre–Híves, 2010; Kozák, 2010; Veroszta, 2010; Nyüsti, 2012; Garai, 2012; Szemerszki, 2012b; Kiss, 2013a), illetve ennek részeként a regionális hatásokat (Kasza–Kovács, 2007; Kasza, 2012; Kiss, 2013b; Nyüsti–Ceglédi, 2013). A felsőoktatási felvételi rendszer strukturális elemei közül elemezték az előnyben részesítések jellemzőit és hatását (Bódi–Garai, 2012), a bekerülés esélyének és a szakos népszerűségnek a változásait (Fábri, 2007; Veroszta, 2008), az egyes képzési szintek specifikumait (Farkas, 2009; Veroszta, 2012; Bódi–Kiss, 2012; Veroszta, 2013), de születtek általános, szintetizáló igényű elemzések is a témában (Fábri, 2010; Szemerszki, 2012a). ■

Munkánkban a fent említettekhez hasonlóan áttekintést kívánunk adni a felsőoktatási jelentkezések volumenének, illetve belső jellemzőinek utóbbi évekbeli alakulásáról, kitérve a szakpolitika változásaival összefüggő és az egyéb strukturális okokkal kapcsolatba hozható elemekre, a jelentkezések irányának arányváltozásaira. Számos esetben új megközelítést is alkalmazunk, különösen a jelentkezések belső dinamikájának kapcsán – a különböző strukturális szintek (képzési szintek, munkarendek, finanszírozási formák) közötti átjárás részletes és specifikus elemzésével reményeink szerint hozzájárulunk a felsőoktatásba való bejutást célzó stratégiák mélyebb és pontosabb megismeréséhez, megértéséhez.

## A felvételi rendszer változásai 2010–2014 között

Elemzésünk kiindulási állapotának a 2010-es évet vesszük, az ebben az évben érvényes felvételi szabályozás értelmében alapképzésben, valamint egységes, osztatlan képzésben 400 pont plusz 80 többletpont (összesen 480 pont) volt megszerezhető. Mesterképzésben az elérhető maximum pontszám 100 volt, ami 90 pontot plusz 10 többletpontot jelentett. A felvételhez szükséges minimum pontszám alapképzésben, valamint egységes, osztatlan képzésben 200 pont, felsőfokú szakképzésben 140 pont volt; ebbe az emeltszintű érettségiért adható többletpontot be lehetett számítani, de egyéb többletpontokat nem. A mesterszakon nem volt meghatározva minimumpontszám; a mesterszakos felvételiket az intézmények írhatták ki, és ennek szabályairól is maguk rendelkezettek.

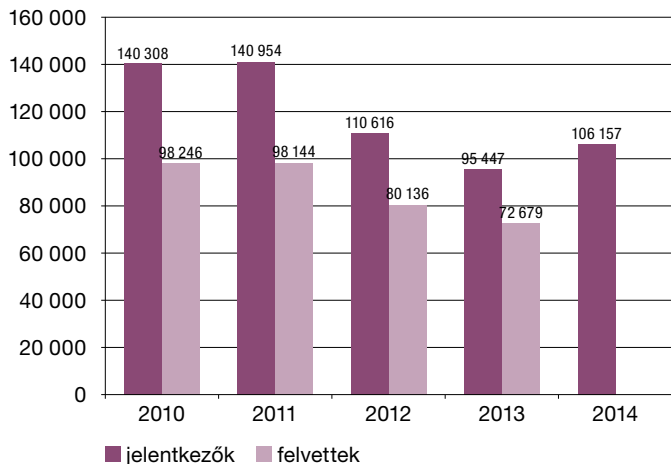
2012-ben megváltozott az elérhető maximum pontszám összege: 480 pont helyett 500 pont lett az elérhető. Ezt követően 2013-ban megemelkedett az előírt minimumpontszám. Alapképzésben és osztatlan képzésben legkevesebb 240 pontot, felsőoktatási szakképzésben minimum 200 pontot kellett elérni a felvételhez. Az előző évben csak önköltséges formában meghirdetett – gazdaságtudományi képzések, a jogász osztatlan képzés, az andragógia, a kommunikáció és médiatudomány, valamint a nemzetközi tanulmányok alapszakokon az állami ösztöndíjas – képzések ponthatárait miniszteri rendelet rögzítette előre. Ettől az évtől kezdve limitálták az egy fő által benyújtható jelentkezések számát is: maximum 5 helyre lehetett jelentkezni. 2014-ben tovább emelkedett a felvételhez szükséges minimum pontszám: alapszakon és osztatlan mesterképzésben 260 pont, felsőoktatási szakképzésben 220 pont lett az elérendő.

## A jelentkezők és a felvettek számának alakulása

A jelentkezői létszám csökkenése kisebb hullámzásokkal 2004 óta jellemzi a hazai felsőoktatást. Vizsgált időszakunkon belül a 2011-es „csúcsevhez” képest is jól látható a jelentkezés volumenének mérséklődése. 2012-ben az előző évi 78 százalékára, majd 2013-ban ugyancsak az előző évi, 2012-es adat 86 százalékára esett vissza a felsőoktatásba igyekvő jelentkezők száma. A 2014-es évben nem folytatódott a csökkenés, a létszám 11 százalékkal növekedett, megközelítve a két évvel korábbi értéket.

A 2012-es és 2013-as létszámcsökkenésre számos magyarázatkísérlet született a demográfiai okoktól (az érettségiző korosztály abszolút számának visszaesése) kezdve a politikai, szakpolitikai változásokig (ösztöndíjas keretszámok csökkentése, illetve egyes területeken az ösztöndíjas helyek eltörlése, ösztöndíj-szerződés stb.), de valószínű, hogy kizárólagosan egyik sem ad magyarázatot a visszaesésre, abban valamennyi lehetséges indok kisebb-nagyobb mértékben szerepet játszott. A felsőoktatás egészét érintő bizonytalanságok szerepét mindenestre jelzi a 2014-es évben ismét emelkedő jelentkezők létszáma – a szakpolitikai változások nyugvóponttra jutása pozitív hatást látszik kifejteni a jelentkezői hajlandóságra.

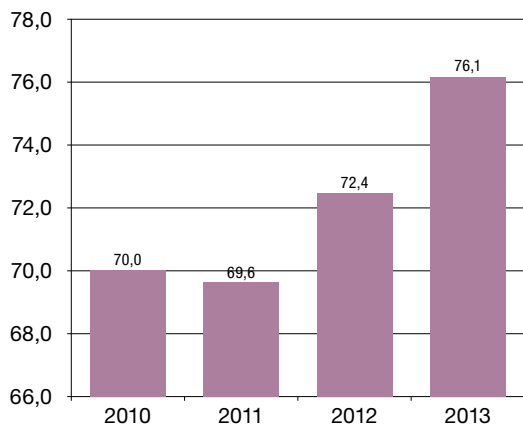
1. ábra. Jelentkezők és felvettek számának alakulása, 2010–2014, általános felvételi eljárások. (Mind-en képzési szint, munkarend és finanszírozási forma)



*Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.  
Megjegyzés: A tanulmány készítésekor a 2014. évi általános eljárás még nem zárult le, így erre az évre vonatkozóan felvett adatok nem állnak rendelkezésre.*

A jelentkezői létszám csökkenését a felvettek létszámának csökkenése nem követte ugyanolyan mértékben; 2013-ban a 2012. évihez képest 82, 2014-ben a 2013. évihez képest 90 százalékra esett csak vissza – ennek eredményeként a bejutási arányszámok a jelzett években megemelkedtek. 2013-ban a jelentkezők több mint 75 százaléka felvételt nyert, ez az arány az ezredfordulót követő időszakban (az általános felvételi eljárásokat nézve) mindössze egy évben, 2008-ban volt magasabb.

2. ábra. A bejutási arány alakulása, 2010–2013., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint, munkarend és finanszírozási forma)



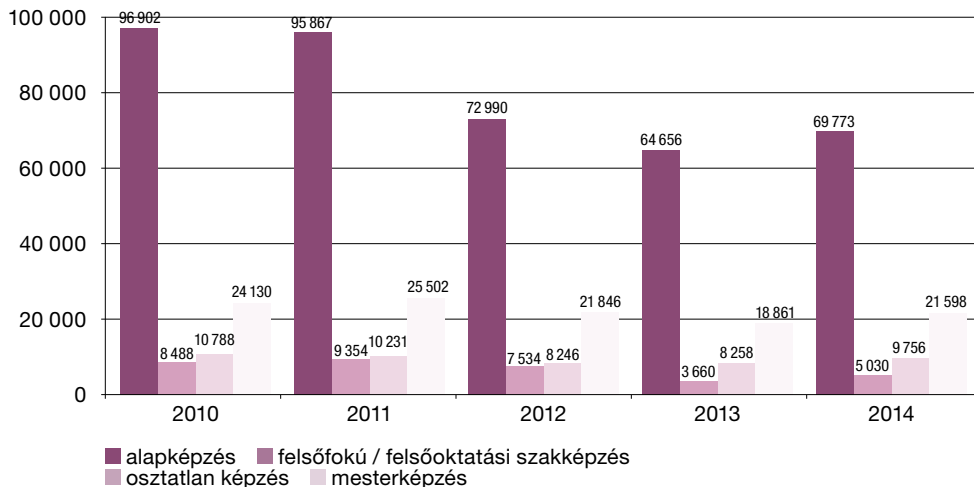
Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.

## Jelentkezők és felvettek képzési szintek szerint

Az első helyes jelentkezőket képzési szintek szerint vizsgálva láthatjuk, hogy az egyes képzési szinteket némileg eltérő mértékben érintette a jelentkezői létszám 2012-es majd 2013-as visszaesése. Demográfiai, strukturális és szakpolitikai okokkal is magyarázható, hogy 2012-ben a legerőteljesebben az alapképzések terén jelentkezett csökkenés, míg a legstabilabbnak a mesterképzések jelentkezői létszáma bizonyult. 2013-ban az átszervezett, és egyben felsőfokú szakképzéssé átnevezett szint, a korábbi felsőfokú szakképzés szenvedte el a legnagyobb veszteséget, az ide irányuló első helyes jelentkezői létszám a megelőző évi adat 48,5 százaléka esett vissza. Nagy szerepet játszhatott a visszaesésben a felvételhez szükséges minimumpontszám 140-ről 200-ra történt emelése is. Az osztatlan tanárképzés bevezetése 2013-ban lényegében elfedte az osztatlan képzési szint jelentkezői létszámának 2012-höz viszonyított csökkenését. 2014-ben nagyjából 1 800 fő első helyen osztatlan tanárképzésre jelentkezőt számolhattunk, ezek nélkül a szint jelentkezői létszáma mintegy 20 százalékkal alulmúlta a 2012-es értéket. Érdekes, hogy 2013-ban a mesterképzésre jelentkezők létszáma valamivel nagyobb arányban csökkent, mint az alapképzésre jelentkezőké, annak ellenére, hogy az év szakpolitikai változásai a mesterszintet az alapképzési szintnél kisebb mértékben érintették.

A 2014-es évi általános felvételi eljárás során a megelőző évhez képest valamennyi képzési szinten növekedett az első helyes jelentkezők száma. Alapképzésben és mesterképzésben a létszám ismét megközelítette a 2012-es értéket. A felsőoktatási szakképzésben 2013-hoz képest relatíve jelentős emelkedést mutatott a létszám, de még mindig messze elmaradt a két évvel korábbitól.

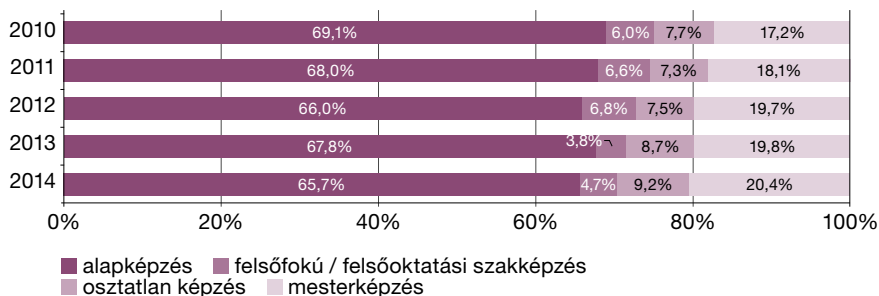
3. ábra. Az első helyes jelentkezők számának alakulása képzési szintek szerint, 2010–2014, általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

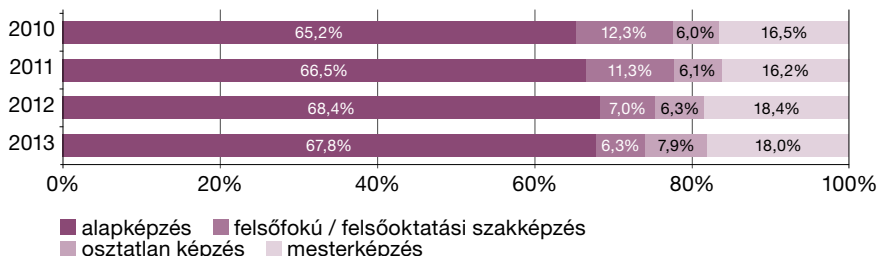
Ha megvizsgáljuk az egyes képzési szintek részesedését az első helyes jelentkezőkből, illetve a felvettekből, azt látjuk, hogy míg az alapképzések nagyjából mind a jelentkezők, mind a felvettek vonatkozásában ugyanakkora hányadot tesznek ki, addig a többi képzés súlya eltérő a két csoporton belül. Az osztatlan képzések és a mesterképzések az első helyes jelentkezők körében valamennyi vizsgált évben nagyobb részarányúak, mint a felvettek körében, míg a szakképzések épp fordítva működnek, az első helyes jelentkezőkön belüli részesedésükhöz képest nagyobb jelentőségük a felvételt nyert hallgatói körben.

4. ábra. Az első helyes jelentkezők megoszlása képzési szintek szerint, 2010–2014, általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

5. ábra. A felvettek megoszlása képzési szintek szerint, 2010–2013, általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)

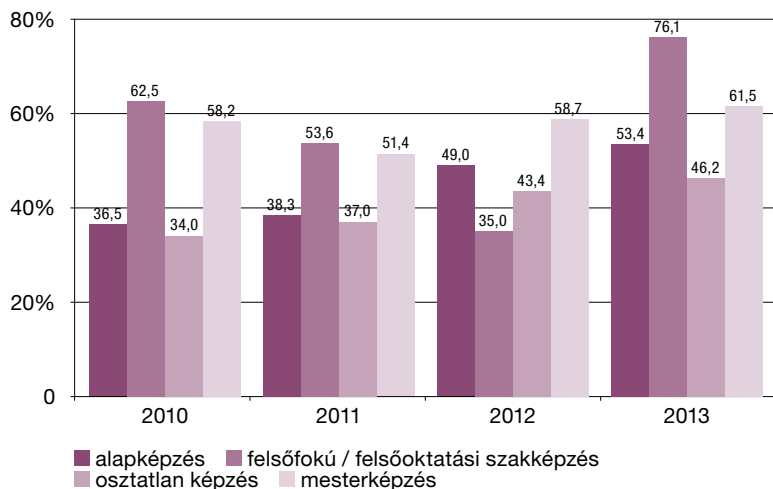


*Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.*

Ezek a számok jól mutatják az egyes szinteket érintő jelentkezői preferenciákat. A felsőoktatási (felsőfokú) szakképzések jellemzően többedik helyes jelentkezésként funkcionálnak, az első helyes jelentkezői létszámok önmagukban történő elemzése tehát a felvetteken (tehát a tényleges képzésen) belüli súlyánál kisebbnek mutatja ezt a képzési szintet.

A képzési szintekkel kapcsolatos jelentkezési stratégiák megismerését segíti, ha megnézzük az egyes képzési szintek első helyes bejutási arányát. Az első helyen alapképzésre jelentkezők első helyre való bekerülésének esélye 2010 és 2013 között folyamatosan nőtt, az alapképzés választása ezzel együtt nem jelenti a legbiztosabb jelentkezési megoldást, az első helyen alapképzésre jelentkezők első helyes bejutása minden vizsgált évben alulmúlta a – más struktúrájú – mesterképzést, és egy évet kivéve a felsőfokú/felsőoktatási szakképzést is. Nagyon érdekes az utóbbi szint első helyes bejutási arányának alakulása: 2010-ben, 2011-ben és 2013-ban a legnagyobb, míg 2012-ben a legkisebb első helyes bejutási arány jellemezte ezt a képzési szintet.

6. ábra. Az első helyes bejutási arány képzési szintenként, 2010–2013, általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)

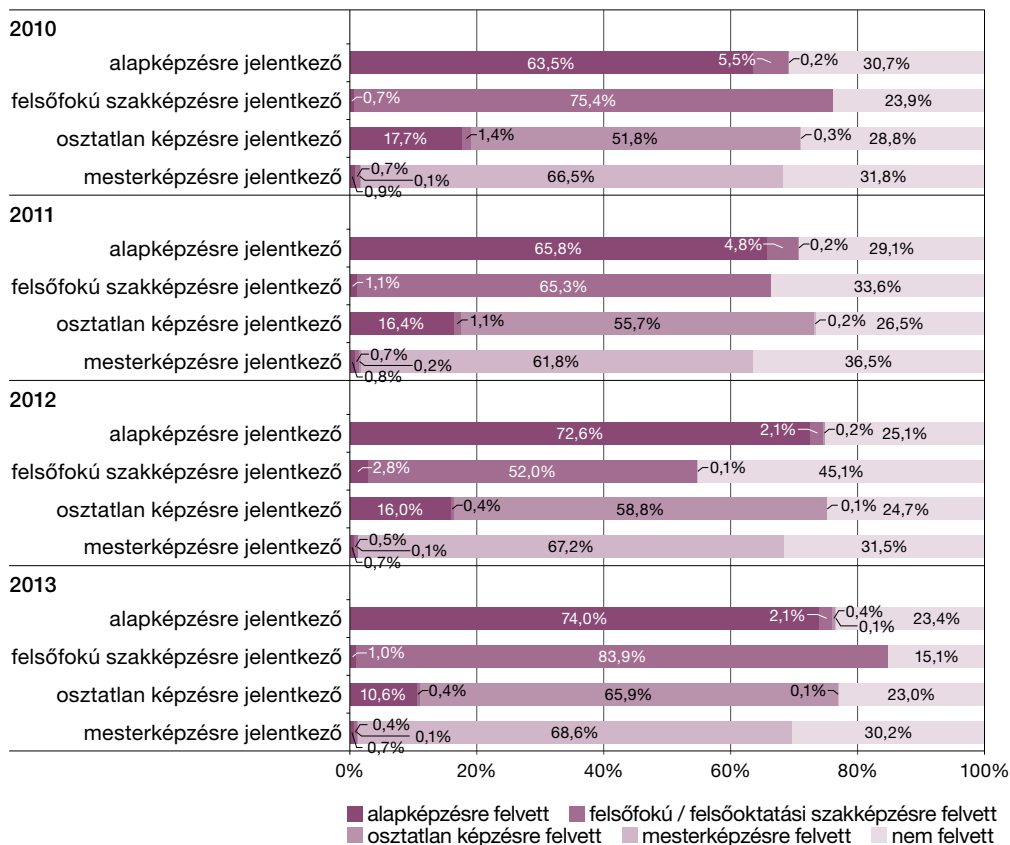


*Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.*

Ha megnézzük, mi történt az egyes képzési szintekre jelentkezőkkel, tehát milyen szintre vették fel őket, illetve felvették-e őket egyáltalán, azt látjuk, hogy komolyabb „átjárás” igazából csak az osztatlan képzési szint és az alapképzési szint között létezik. A vizsgált években az első helyen osztatlan képzésekre jelentkezők 10–18 százaléka végül valamilyen alapképzésre nyert felvételt. Kisebb mértékű átjárás mutatkozik az alapképzésekről a szakképzések felé, de ez is csak 2010-ben és 2011-ben közelíti meg, vagy éri el az 5 százalékot.

Az első helyen mesterképzésre jelentkezők 98–99 százaléka vagy bejut mesterszakra, vagy sehová nem kerül be – ez az adat jól jelzi a mesterképzés különállását, a felsőoktatási struktúrában elfoglalt sajátos helyzetét. Nem ennyire magától értetődő, de ugyanilyen elkülönülést tapasztalunk a felsőfokú/felsőoktatási szakképzéseknél is, az első helyen ide jelentkezők ugyancsak 98–99 százaléka igaz, hogy vagy bekerülnek (valahányadik helyen) erre a képzési szintre, vagy kívül rekednek a felsőoktatáson, más képzési szintre nem első jelentkezési helyen szinte senki nem jut be közülük.

7. ábra. Az egyes képzési szintekre jelentkezők felvételük képzési szintje szerint, 2010–2013, általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.

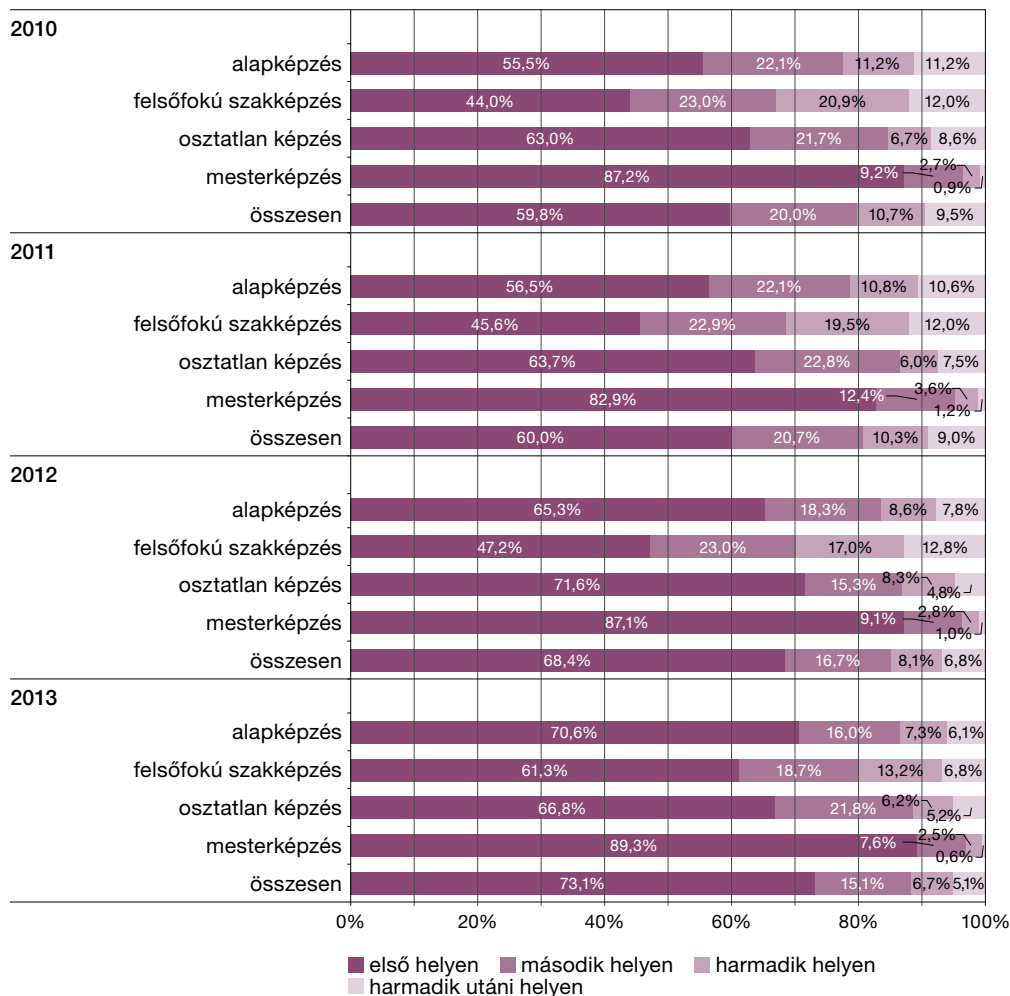
A legtöbb felvett hallgató az általa első helyen megjelölt képzésre jut be. Az első helyen felvettek aránya az összes felvetten belül 2011-ig évente 60 százalék körül mozgott, azóta jelentősen megnőtt, 2013-ban már 73 százalékot tett ki. Érdekes, hogy ezzel együtt a minden más jelentkezési helyen bejutottak felvetteken belüli aránya csökkent, tehát nem a sokadik helyes jelentkezési helyen bejutók, hanem általában véve a nem első helyen bejutók arányának csökkenéséről beszélhetünk.

Az első helyen bejutók aránya a vizsgált években a mesterképzésre felvetteken belül a legmagasabb, minden évben meghaladja a 80, 2011 kivételével megközelíti a 90 százalékot. Az ellenpólust a felsőfokú/felsőoktatási szakképzések jelentik, itt az első helyen bejutottak aránya 2010 és 2012 között 50 százalék alatti volt, 2013-ra 61 százalékra emelkedett, ami még mindig a legalacsonyabb értéknek számít az egyes képzési szintek viszonylatában. Fontos adalék a jelentkezési stratégiák szempontjából, hogy a harmadik



helyen bekerülők a teljes felvett csoporthoz viszonyítva minden évben mintegy kétszeresen felülreprezentáltak a szakképzéseken.

8. ábra. Az egyes képzési szintekre felvettek a felvétel alapjául szolgáló jelentkezésük sorszáma szerint, 2010–2013, általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)

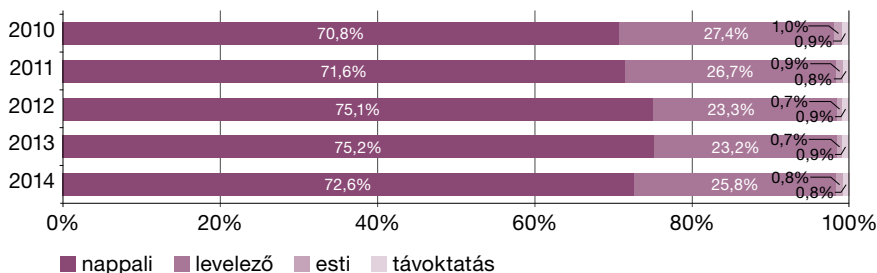


Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.

## Jelentkezők és felvettek munkarendek szerint

A vizsgált időszakban a jelentkezők 70–75 százaléka első helyen nappali munkarendű képzésre szeretne bekerülni, 23–27 százalék pedig a levelező munkarendet preferálja. A további munkarendek, az esti és a távoktatás szerepe minden vizsgált évben elhanyagolható; az esti munkarend eltűnőben van a hazai felsőoktatásból, a távoktatás pedig sohasem tudott igazán meghonosodni Magyarországon.

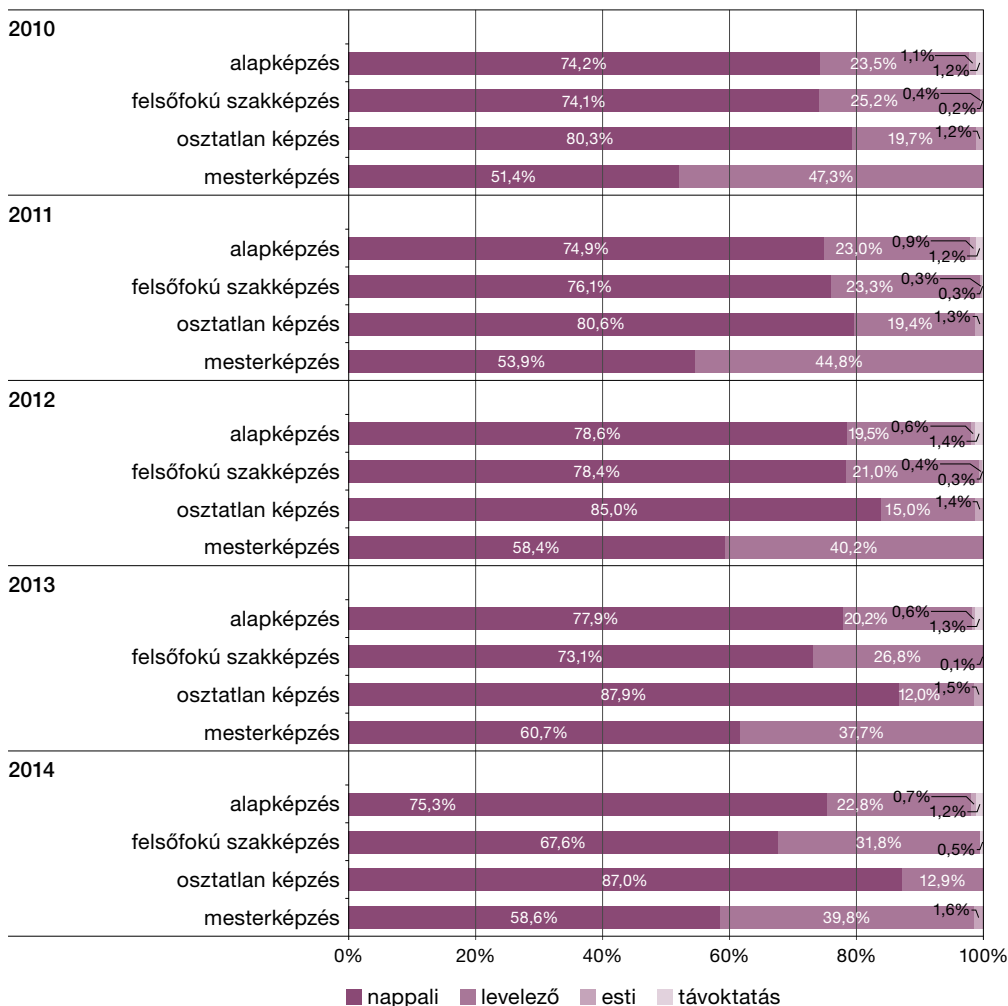
9. ábra. Első helyes jelentkezők megoszlása munkarendek szerint, 2010–2014, általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

A hallgatók egyéni életstratégiáira, különböző élethelyzetére mutathat rá, hogy miért választják a nappali vagy a levelező munkarendet első helyen történő jelentkezésükkor, de strukturális, az egyes képzések, képzési területek meghirdetési sajátosságaiból fakadó okai is lehetnek ennek. Az első helyen megjelölt munkarendek képzési szintek szerinti különbségeit vizsgálva jól látható, hogy míg az alapképzésben, az osztatlan képzésben és a felsőfokú/felsőoktatási szakképzésben a nappali munkarend egyértelműen dominál, addig a mesterképzésben kiemelten fontosabb a két nagy munkarend első helyen való választásának aránya.

10. ábra. Első helyes jelentkezők képzési szintek és munkarendek szerint, 2010–2014, általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

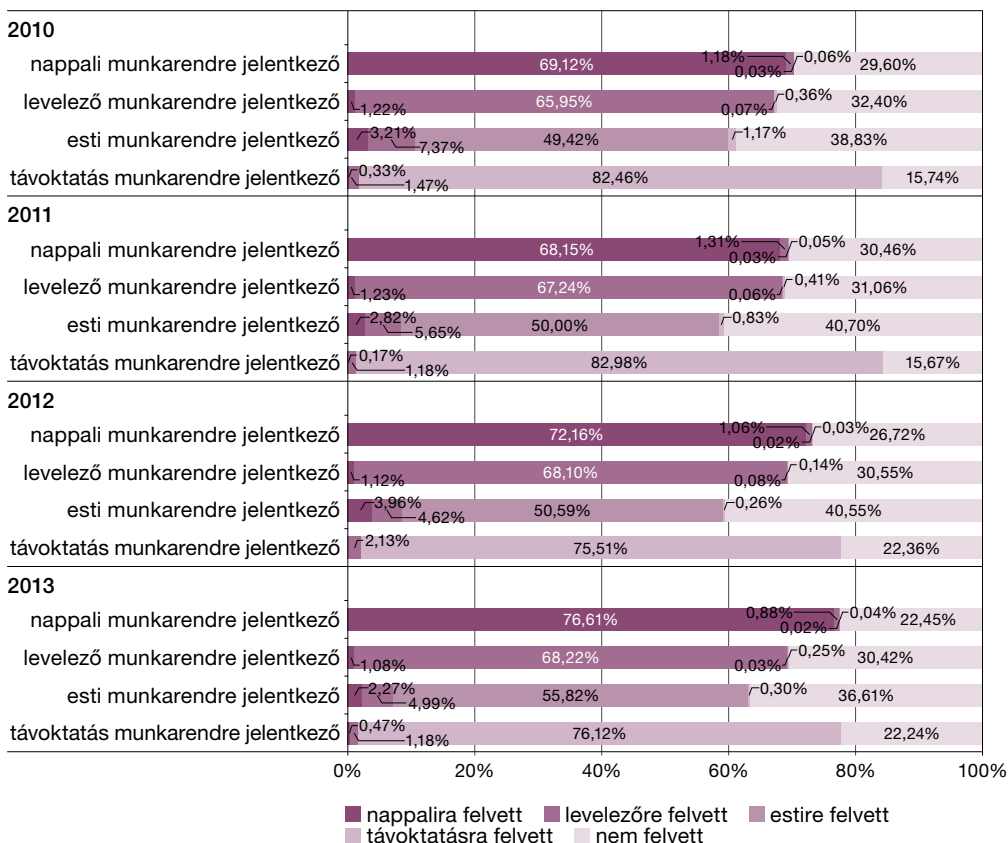
Az első helyen alapképzést, levelező képzést és távoktatást jelölők többsége, ha nem is első helyen, de az általuk preferált munkarendre jut be. Az esti képzés esetében a jelentkezők nagyjából 50 százaléka tudja ténylegesen esti munkarenden megkezdni tanulmányait, míg mintegy 40 százaléka nem nyer felvételt – ebben a jelentkezési stratégiák mellett a képzés-meghirdetések és a ténylegesen elinduló képzések közti eltérések következményét is láthatjuk.

Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy az estit kivéve (amely alacsony első helyes jelentkezői létszámánál jelentéktelennek tekinthető) az egyes munkarendek között lényegében

nincs érdemi átjárás. Az egyes munkarendeket preferáló, de oda fel nem vett jelentkezők döntő többségét sehová nem veszik fel.

A vizsgált években 600–1 300 fő körül alakul azok létszáma, akik sikertelen első helyes nappali jelentkezésük helyett többedik helyen megjelölt levelezős képzésre nyertek felvételt. Az említett hallgatók, mint az a témával foglalkozó egyéb elemzésekből kiderül, elsősorban a legfiatalabb, 22 év alatti korosztályból kerülnek ki (Garai, 2014), a levelező képzés „biztonsági választás”-jellege, amely az adatok szerint a teljes jelentkezői populációra összességében nem jellemző, a legfiatalabbak körében játszik csak valamelyest szerepet. Ugyanez fordítva is igaz: a levelező munkarendet preferálók közül évente csak mintegy 300–400 fő jut be többedik helyen megjelölt nappali munkarendű képzésre.

11. ábra. Az egyes munkarendekre jelentkezők felvételük képzési szintje szerint, 2010–2013., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és finanszírozási forma)



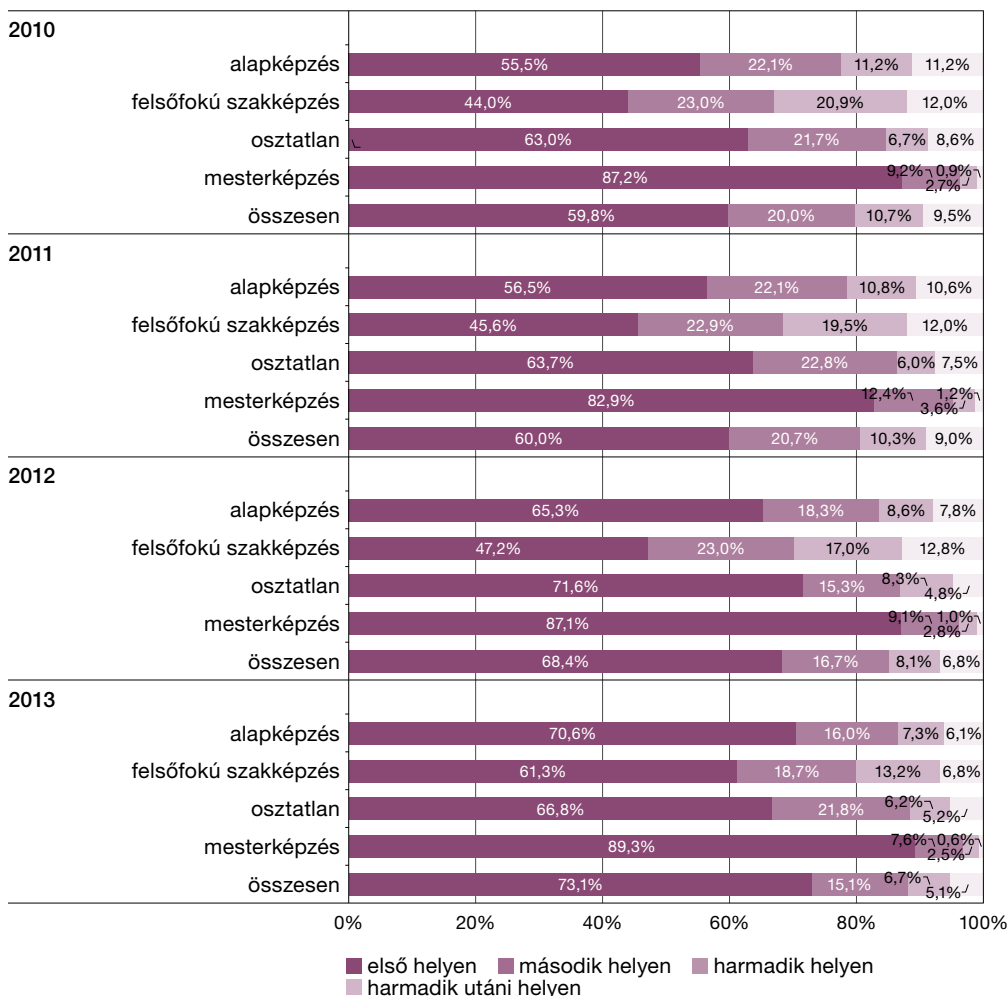
Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.

Az egyes munkarendekre felvetteket sikeres jelentkezésük sorszáma szerint vizsgálva látható, hogy a harmadik, illetve a többedik (harmadik utáni) helyen bekerült hallgatók a legnagyobb

részben a nappali munkarenden vannak jelen. 2010 és 2013 között nappalin 15–20 százalékos az arányuk, levelező munkarenden 10–12 százalék körüli, a két kis létszámú munkarenden ennél is alacsonyabb arányt tapasztalunk.

Az első helyen felvettek az esti és a távoktatás munkarenden vannak a legtöbben – ez a tény összefügg az ezekre a munkarendekre irányuló alacsony jelentkezői létszámokkal –, de a levelező képzéseken is nagyobb arányban találunk első helyen felvetteket, mint a nappali munkarenddel indulókon.

12. ábra. Az egyes munkarendekre felvettek a felvétel alapjául szolgáló jelentkezőik sorszáma szerint, 2010–2013., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.

## Jelentkezők és felvettek finanszírozási forma szerint

Bár a szakpolitikai döntések, beavatkozások a felsőoktatás rendszerébe az egyes képzési szintekre, illetve alkalmasint a munkarendekre irányuló jelentkezési volument is befolyásolhatják, a legerősebb hatásuk azonban egyértelműen a finanszírozási formákat illetően mutatkozik meg. A 2010 és 2012 közötti államilag támogatott keretszám-változások, majd a keretszámok eltörlésére vonatkozó döntés, továbbá az államilag támogatott/ösztöndíjas helyek területek, illetve szakok szerinti erős differenciálása alapvetően átalakították az első helyes jelentkezések finanszírozási formák szerinti megoszlását.<sup>1</sup> (Garai–Kiss, 2012)

1. táblázat. Államilag támogatott/ösztöndíjas keretszámok változása képzési szintenként, 2010–2012.

	2010	2011	2012
alapképzés	39 770	40 610	27 150
felsőfokú szakképzés	12 500	10 000	3 500
osztatlan képzés	2 930	2 840	2 420
mesterképzés	19 600	19 600	n.a.

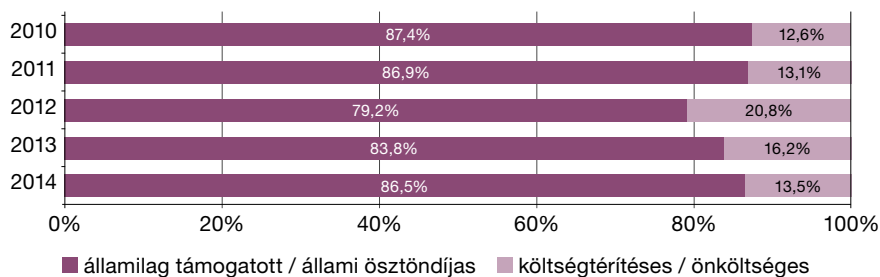
Forrás: Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató, 2010–2012. Educatio Nonprofit Kft.

A 2012-es év ösztöndíjas keretszám-csökkentése nem csak a jelentkezők abszolút számát tekintve volt érezhető, hanem befolyásolta a jelentkezéseket is, amennyiben bizonyos képzési területek választása esetén nem tette lehetővé az ösztöndíjas forma választását. Az adatokon is jól látszik, hogy 2012-ig az első helyen költségtérítéses képzést választók az összes jelentkező mintegy 13-14 százalékát tették ki, ez az abszolút számokat tekintve évi 17-18 ezer főt jelentett. 2012-ben az első helyen ösztöndíjas képzést megjelölőké 35 ezer fővel csökkent, míg az önköltséges képzést választóké körülbelül négyezer fővel megnőtt.

A 2013-as év változásai ismét megnövelték az első helyen ösztöndíjas képzést megcélzók részarányát. Miközben a teljes jelentkezői létszám az előző évi 86 százalékára esett vissza, az első helyen ösztöndíjas képzést választóké 2012-höz képest csak 91 százalékra csökkent.

1 A finanszírozási formák kapcsán egy terminológiai változás is történt. A szabályozás értelmében a 2012-es évtől kezdődően a korábbi államilag támogatott képzéseket állami ösztöndíjas, míg a költségtérítéses képzéseket önköltséges képzéseknek nevezik.

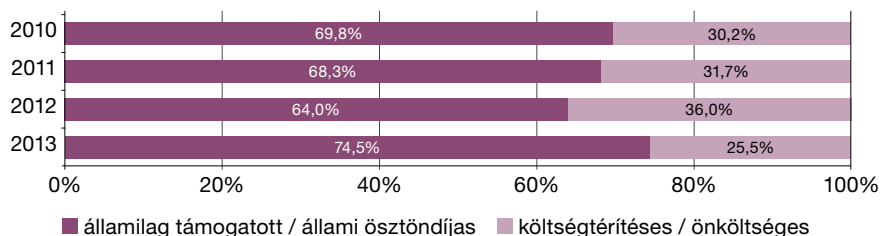
13. ábra. Első helyes jelentkezők finanszírozási forma szerint, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és munkarend)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

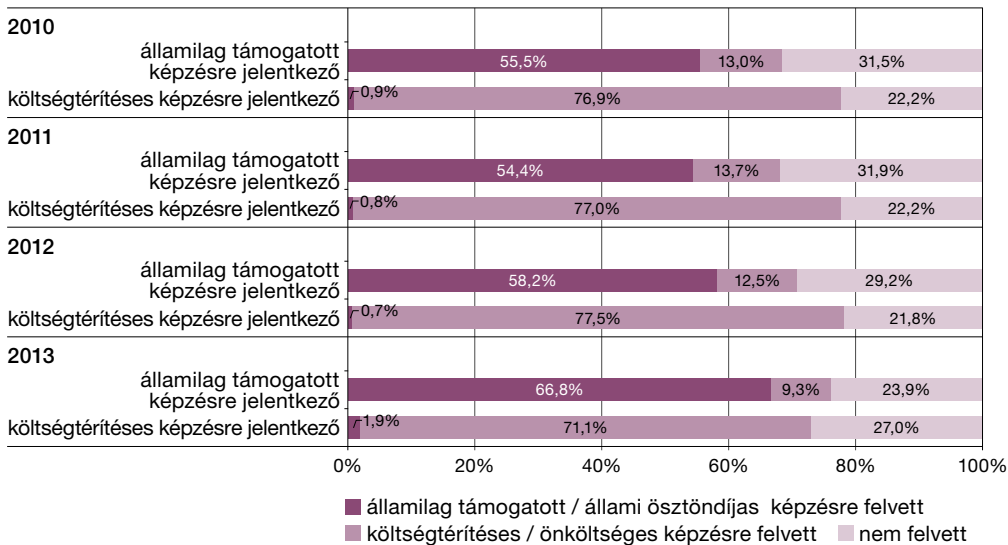
Az ösztöndíjas helyek számának csökkentése 2012-ben az ezekre a helyekre irányuló jelentkezői versenyt is felerősítette. Látható, hogy a vizsgált évek közül 2012-ben volt a legalacsonyabb az ösztöndíjas helyekre felvettek aránya; érdekes azonban, hogy ebben az évben sem emelkedett meg azok aránya, akik első helyen sikertelen önköltséges jelentkezésük helyett többedik helyen állami ösztöndíjas képzésre jutottak be, sőt, azoké sem, akik első helyen sikertelen ösztöndíjas helyre irányuló jelentkezésük helyett önköltséges finanszírozási formára kerültek be. Úgy tűnik, hogy bár az egyes finanszírozási formákra irányuló jelentkezések volumenét befolyásolják a finanszírozási formákat érintő szakpolitikai változások, az egyéni stratégiák mintázata nem alakul át különösebben. Az államilag támogatott/ösztöndíjas és költségtérítéses/önköltséges jelentkezéseket (sikeresen) kombináló jelentkezők arányát érdemben nem érintik.

14. ábra. Felvettek finanszírozási forma szerint, 2010–2013., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és munkarend)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

15. ábra. Az egyes finanszírozási formákra jelentkezők felvételük képzési szintje szerint, 2010–2013., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és munkarend)

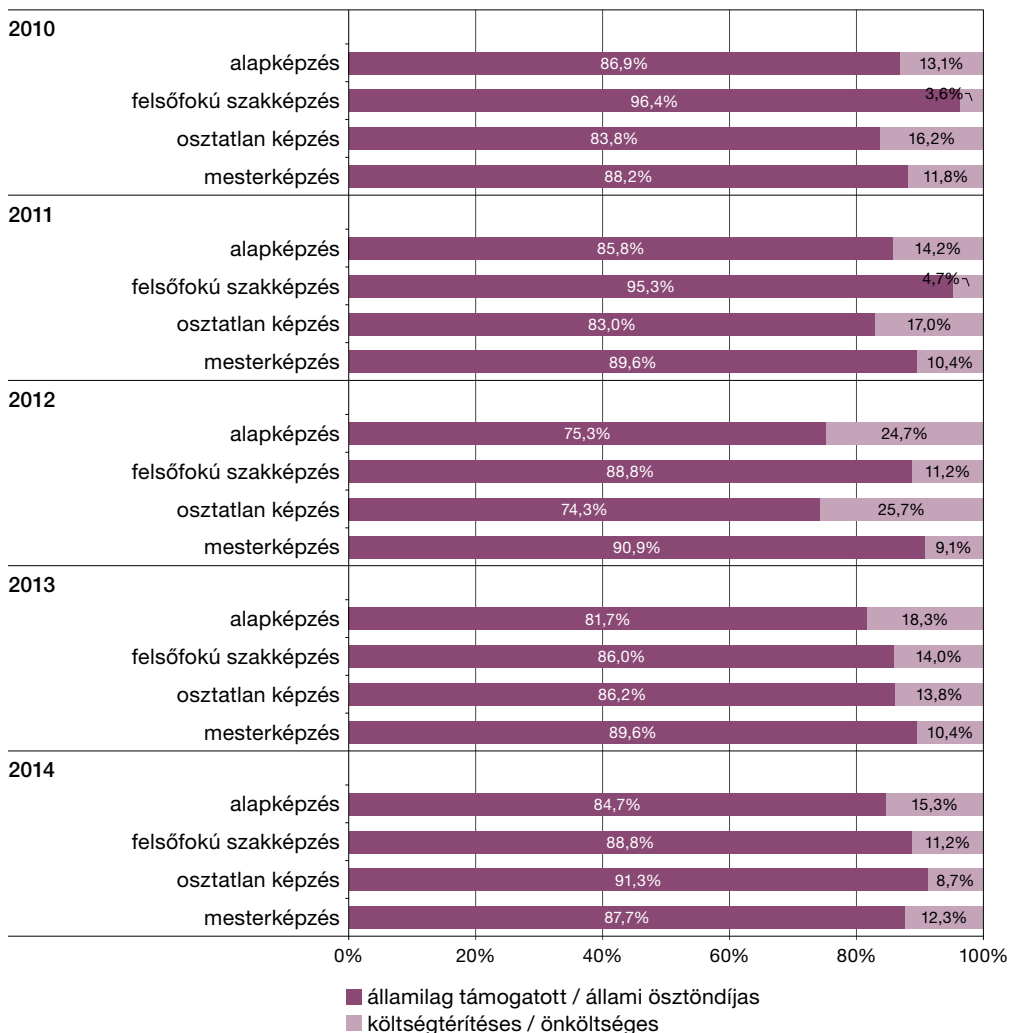


Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.

Az első helyen megjelölt képzési szint és a finanszírozási forma összefüggéseit nézve is jól látható a 2012-es évi hatás. Ebben az évben az alapképzésbe, az osztatlan képzésbe irányuló viszonylag magas, 85 százalék feletti és a felsőfokú/felsőoktatási szakképzésbe irányuló 95 százalék feletti államilag támogatott jelentkezési arány erősen visszaesett. 2013-ban az osztatlan képzésben már ismét a 2012 előttihez hasonló belső arányokat láthatunk, ezt azonban (akárcsak a korábban említett létszámváltozási sajátosságot) egy másik strukturális oknak, az osztatlan tanárképzés bevezetésének kell tulajdonítanunk. Látható ugyanakkor, hogy mivel a mesterképzést nem érintették a szakpolitikai változások, így a mesterképzésbe irányuló jelentkezések belső megoszlásában sincs különösebb változás, azok mintegy 90 százaléka vizsgált időszakunkban végig első helyen államilag támogatott/ösztöndíjas helyeket céloz meg.



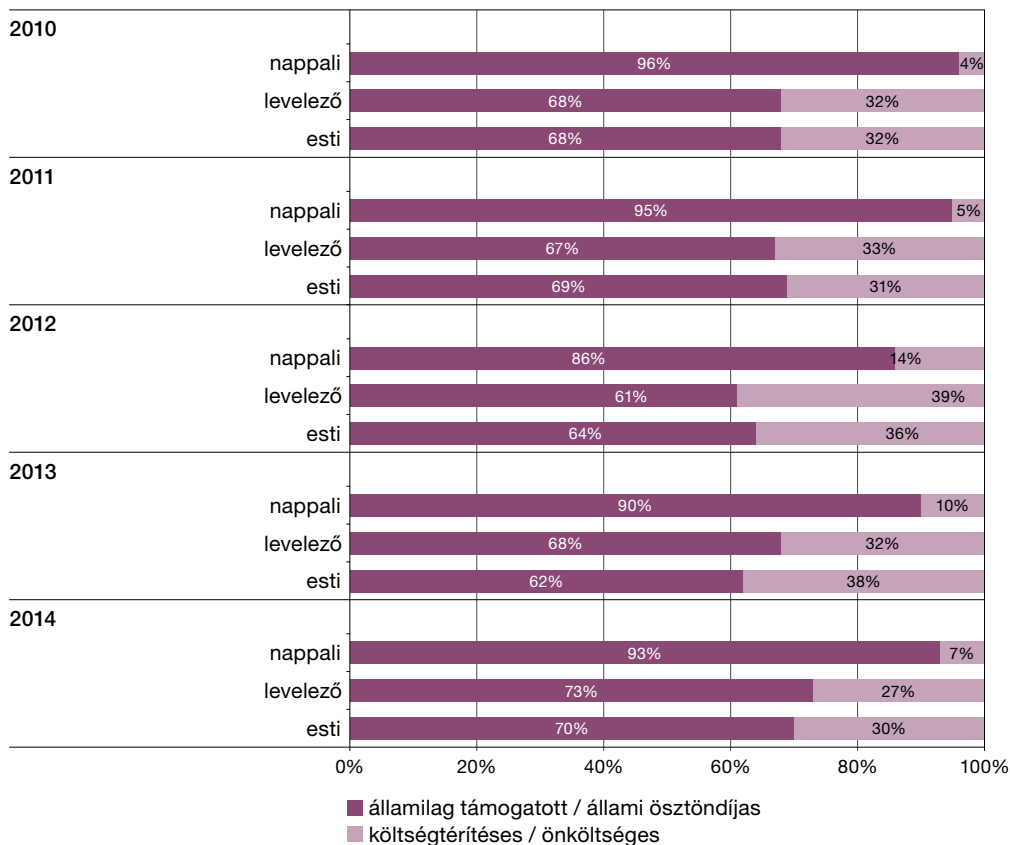
16. ábra. Első helyes jelentkezők képzési szint és finanszírozási forma szerint, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden munkarend)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

Természetesen a képzési szinteken túl az egyes, a jelentkezésekben megjelölt munkarendek és a választott finanszírozási formák is szoros összefüggésben vannak egymással. Nappali munkarenden az első helyes jelentkezések csaknem kizárólag (a már többször is említett 2012-es év kivételével) államilag támogatott/ösztöndíjas helyekre irányulnak, levelező és esti munkarendeken azonban 30-40 százalék az első helyen költségtérítéses/önköltséges képzést választók aránya, ez nagyrészt a képzések meghirdetésének sajátosságaiból, a levelező munkarendű meghirdetések finanszírozási formák szerinti megoszlásából fakadó jellemző.

17. ábra. Első helyes jelentkezések munkarendek és finanszírozási formák szerint, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.  
Megjegyzés: távoktatás munkarendű képzések csak költségtérítéssel/önköltséges formában indulhatnak.

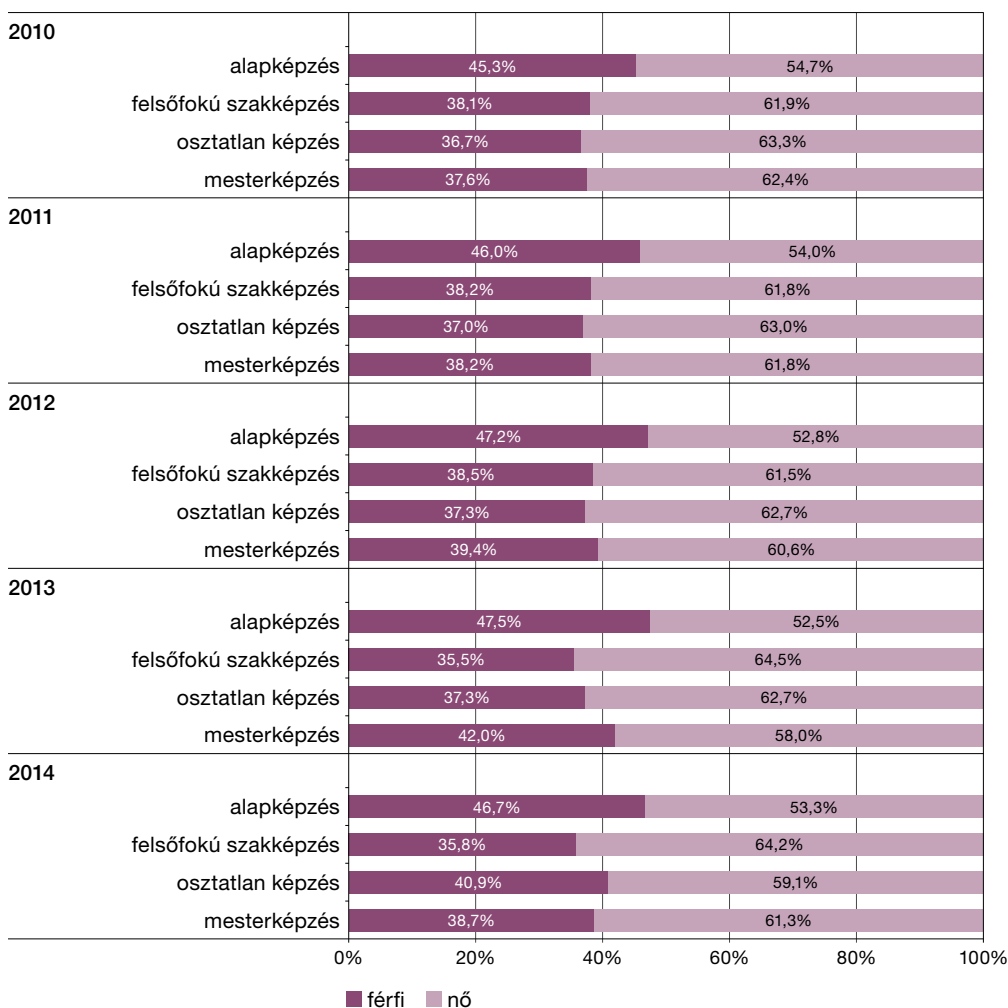
## A jelentkezők és a felvettek szocio-demográfiai jellemzői

A jelentkezők és a felvettek demográfiai háttérének bemutatásánál elsősorban a tendenciák szemléltetésére, valamint a demográfiai jellemzők és a felsőoktatás-struktúra összefüggéseinek ábrázolására törekszünk. Természetesen a szocio-demográfiai háttér tényezőinek elemzése során meg kell említeni a jelentkezésben és a bejutásban megnyilvánuló esélykülönbségeket, az önkirekesztős, valamint az önszelekciós és szelekciós hatásokat (Róbert, 2000; Nyüsti, 2012), de nem hagyhatjuk figyelmen kívül a felsőoktatási struktúrán belüli változásokat, a jelentkezési eljárásokat, a felsőoktatási rendszert érintő szabályozások átalakításának egyes társadalmi-demográfiai csoportokra (például idősebbek, nők, kistelepüléseken élők) gyakorolt manifeszt vagy látens hatásait sem.

## Nemek és korcsoportok

2010 és 2014 között a felsőoktatásba bejutni szándékozók 53–55 százaléka nő. A női jelentkezők aránya a vizsgált években az első helyen alapképzésekre jelentkezők körében a legalacsonyabb, 52–54 százalékos, a többi képzési szinten 62–64 százalékos.

18. ábra. Első helyes jelentkezők nemek szerinti megoszlása képzési szintenként, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)

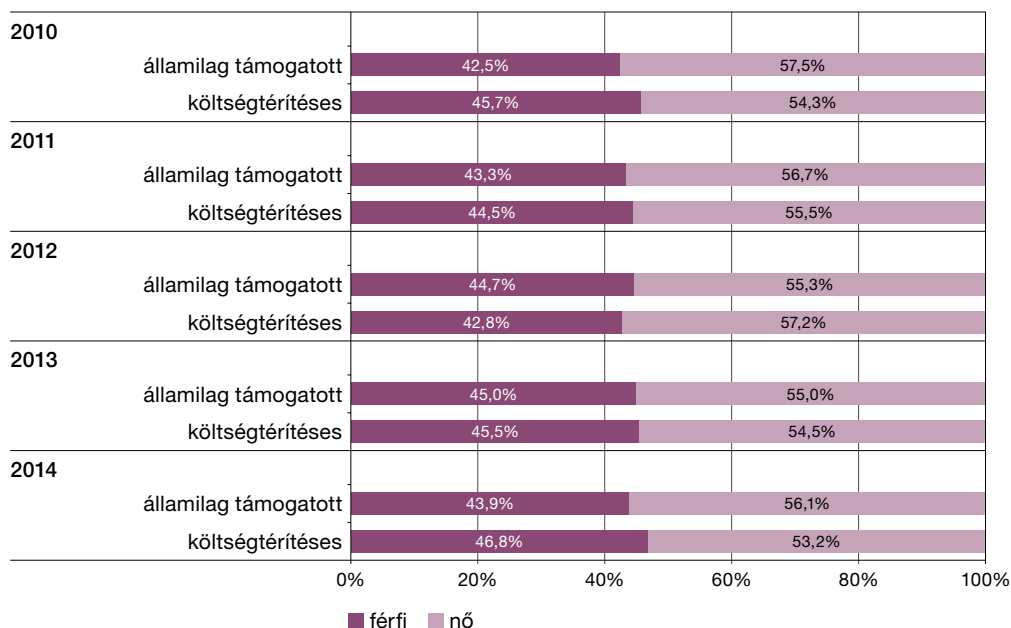


Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

Az egyes munkarendek közül az első helyen levelező munkarendre jelentkezők körében figyelhető meg a nők felülreprezentáltsága, arányuk a 2010 és 2014 közötti években rendre 4-5 százalékkal meghaladta az átlagot.

Ha a finanszírozási formák szerint is megnézzük a jelentkezők nemek szerinti megoszlását, érdekes dolgot láthatunk. A nők részaránya, ha kevéssel is, de 2012-ig az államilag támogatott képzésekre jelentkezőknél magasabb volt, mint a költségtérítéses képzéseknél. A 2012-es évben az első helyen ösztöndíjas képzésre jelentkezőknél csökkent, az önköltséges képzésre jelentkezőknél viszont emelkedett a nők részaránya, és ezzel egyben a kettő közül az utóbbi arány lett a magasabb.

19. ábra. Első helyes jelentkezők nemek szerinti megoszlása finanszírozási formánként, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és munkarend)

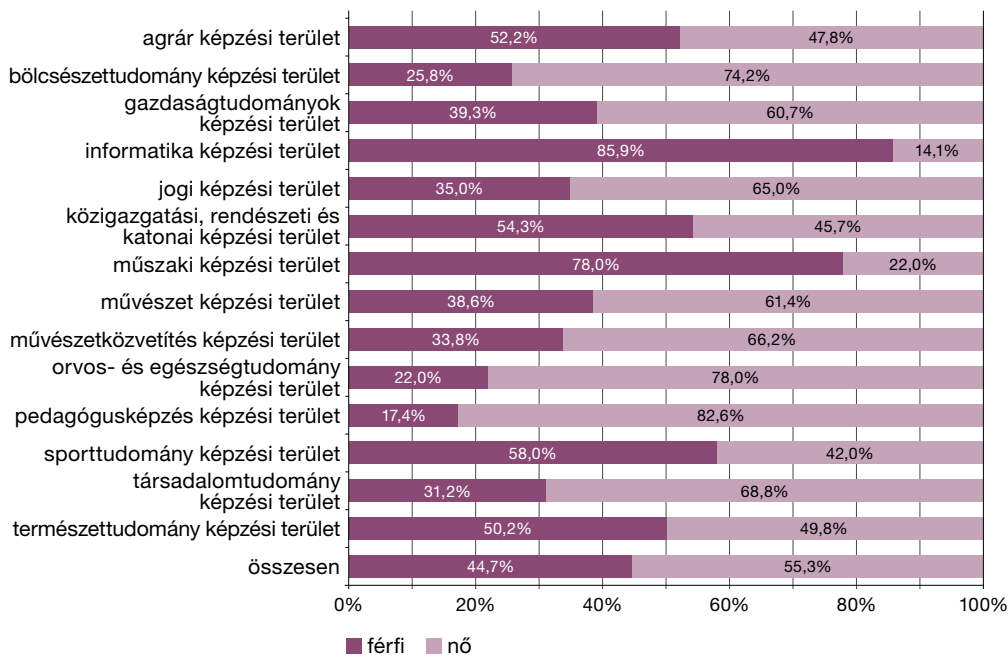


Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

A felsőoktatás képzési struktúrájával kapcsolatban viszonylag ismert tény, hogy egyes képzési területeken férfi-, míg másol inkább női dominancia mutatkozik. Az elmúlt évek első helyes jelentkezőit megvizsgálva viszonylag jól elkülöníthetjük a női, illetve a férfi dominanciával jellemezhető képzési területeket. Előbbiek közé sorolhatjuk a bölcsészettudományt, a gazdaságtudományokat, az orvos- és egészségtudományt, a pedagógusképzést, a társadalomtudományt és kisebb mértékben a jogi, a művészet és a művészetközvetítés képzési területet, utóbbiak közé pedig az informatikát, a műszaki területet, és kisebb mértékű férfi felülreprezentáltsággal az agrárképzést, a közigazgatási, rendészeti és katonai területet, a sporttudományt és a természettudományt. A 2012-es jelentkezési eljárásbeli változások, az állami

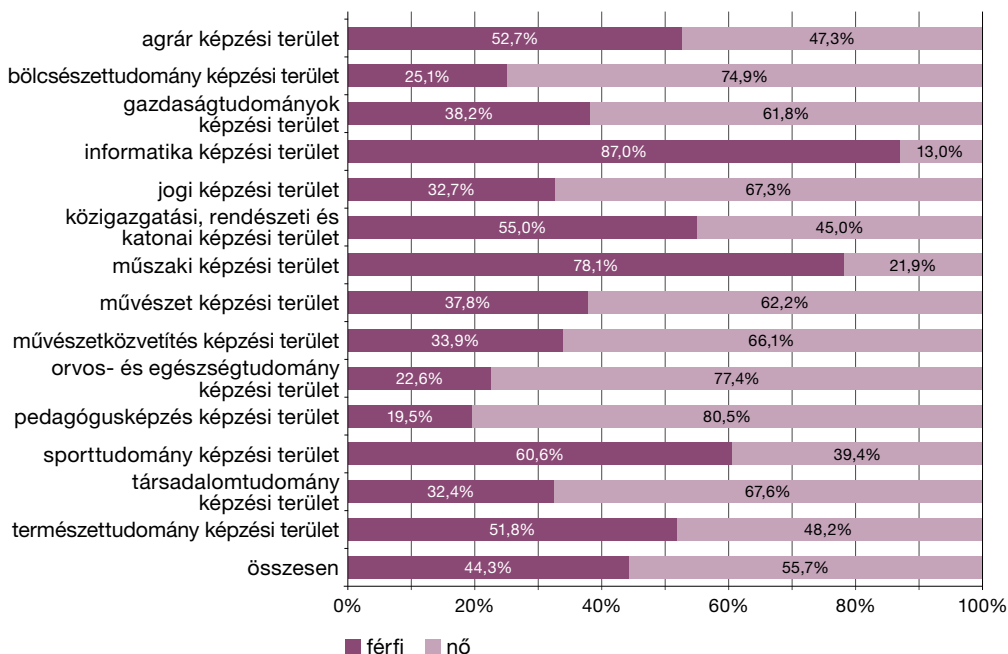
ösztöndíjas helyek számának egyes képzési területeken történt csökkentése a nemspecifikus jelentkezési stratégiákból fakadóan egyértelműen nagyobb mértékben érintette negatívan a női, mint a férfi jelentkezőket, előbbieket az önköltséges finanszírozási forma vállalása felé terelve. (Garai, 2012)

20. ábra. Első helyes jelentkezők nemek szerinti megoszlása képzési területenként, 2012., általános felvételi eljárás. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvételi adatok, 2012. Educatio Nonprofit Kft.

21. ábra. Első helyes jelentkezők nemek szerinti megoszlása képzési területenként, 2014., általános felvételi eljárás. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési adatok, 2014. Educatio Nonprofit Kft.

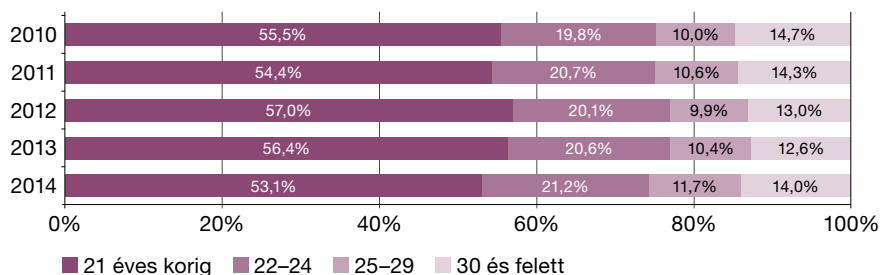
Az első helyes jelentkezők képzési szintek szerinti átlagéletkorát tekintve láthatjuk, hogy a vizsgált öt év során komolyabb változásra nem került sor, egyedül a felsőoktatási szakképzések első helyes jelentkezőinek körében fedezhetünk fel kisebb mértékű „öregedést”, 2010-hez képest 2014-re itt nagyjából egy évvel nőtt az átlagéletkor. A mesterképzések értelemszerűen kilógnak a többi képzési szint közül, az ezekre pályázók 28 év körüli átlagéletkora jól jelzi, hogy a többi szinttől ebből a szempontból (is) teljesen eltérő jelentkezői körrel kell számolnunk.

2. táblázat. Első helyes jelentkezők átlagéletkora képzési szintenként, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)

	2010	2011	2012	2013	2014
alapképzés	22,5	22,5	22,1	22,2	22,6
felsőfokú szakképzés	22,8	23,0	22,7	22,9	23,7
osztatlan	22,1	22,2	21,7	21,4	21,5
mesterképzés	28,1	28,1	27,9	27,5	28,0
összesen	23,5	23,5	23,2	23,2	23,6

Az átlagéletkorhoz képest részletesebb információkat kapunk a jelentkezők életkori csoportok szerinti megoszlását elemezve. Talán a legérdekesebb kérdés e tekintetben a legfiatalabb (a jelentkezők 21 éves, vagy annál fiatalabb) korosztály, illetve a 30 éves vagy annál idősebb csoport részesedése. Ha először a teljes jelentkezői kört vesszük szemügyre, megállapíthatjuk, hogy a 21 év alattiak részaránya 2010-hez képest 2014-re, ha nem is nagy mértékben, de visszaesett, míg a 30 éves vagy annál idősebb csoporté ugyancsak kis mértékben, de megnövekedett. Nagyon fontos látni a két köztes év, 2012 és 2013 jelentkezőinek életkori megoszlását. A már többször említett felsőoktatás-politikai változások ebben a két évben láthatóan az idősebb korosztályok tagjai számára fejtettek ki távoltartó hatást. A 30 évesek és idősebbek részaránya 2011-hez képest 2013-ra nagyjából másfél százalékponttal visszaesett, a jelentkezők korcsoportok szerinti megoszlása emiatt a fiatalabb generációk irányába tolódott el. A legfiatalabb korcsoport 2012-es részarány-növekedését 2013-tól aránycsökkenés követte, amely 2014-ben tovább folytatódott, olyannyira, hogy a legfiatalabbak részesedése a jelentkezők körében a vizsgált időszak utolsó évében vette fel a legalacsonyabb értéket.

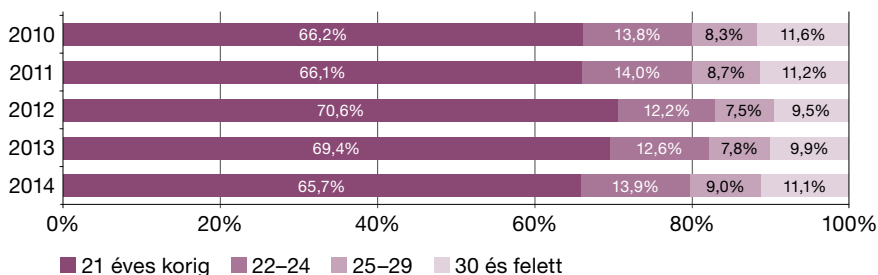
22. ábra. Első helyes jelentkezők megoszlása életkori csoportok szerint, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint, munkarend és finanszírozási forma)



*Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.*

Az első helyes jelentkezők képzési szintek szerinti átlagéletkorának változásában érdekes különbségek figyelhetők meg. Alapképzésben a trend nagyjából megegyezik a teljes jelentkezői körben tapasztalhatóval, 2012 és 2013 az idősebb jelentkezők számarányának visszaesése miatt eltér a korábbi évektől, 2014 viszont már ismét a 2010-eshez és 2011-eshez hasonló mintázatot mutat.

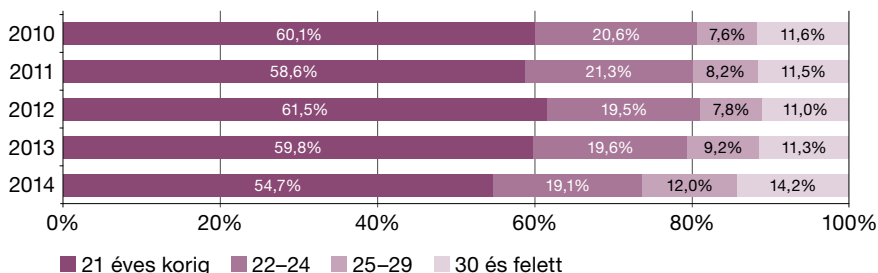
23. ábra. Első helyes jelentkezők megoszlása életkori csoportok szerint alapképzésben, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

A felsőfokú/felsőoktatási szakképzésben tapasztalható korcsoportonkénti arányváltozások már más jellegűek. A 2012-es és 2013-as év csak minimális elmozdulást hozott a fiatalabb korcsoportok irányába, 2014-ben viszont jelentős – a fiatalabb generációk térvesztését mutató – változás történt. Figyelemre méltó, hogy a 22 év alattiak részaránya 2013-hoz képest öt, a 22–25 éveseké fél százalékkal visszaesett, ezzel szemben a 25–29 évesek és az ennél idősebbek aránya is mintegy három-három százalékkal növekedett.

24. ábra. Első helyes jelentkezők megoszlása életkori csoportok szerint felsőfokú/felsőoktatási szakképzésben, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)

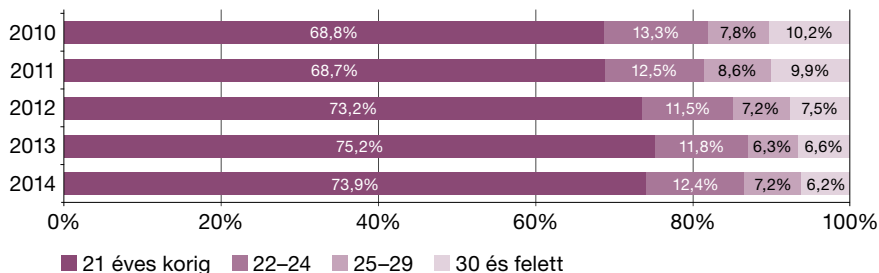


Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

Az osztatlan képzések jelentkezői körében a 2012-es és 2013-as évben az alapképzéshez hasonló korcsoportbeli változásokat tapasztalhatunk: megnőtt a legfiatalabbak részaránya. 2014-ben csak részlegesen állt vissza a korábbi helyzet, a legidősebb, 30 éves vagy idősebb csoport részesedése ugyanis tovább csökkent, a kiinduló, 2010-es évhez képest már négy százalékos visszaesést könyvelhetünk el körükben. Az idősebb, harmincas vagy afeletti korosztályok jelentkezéstől való visszavonulása jól láthatóan elsősorban az osztatlan képzéseket érinti, ráadásul ezen a képzési szinten az utolsó évben sem történt őket érintően érdemi visszarendeződés.

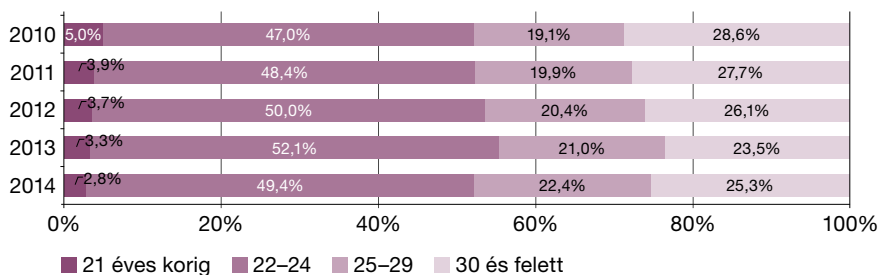


25. ábra. Első helyes jelentkezők megoszlása életkori csoportok szerint osztatlan képzésben, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

26. ábra. Első helyes jelentkezők megoszlása életkori csoportok szerint mesterképzésben, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

Az első helyes jelentkezők munkarendenkénti átlagéletkora az elmúlt években nem változott meg számottevően. Ez a mutató az első helyen nappali képzésre jelentkezők esetében 2010 és 2014 között mintegy tíz évvel alacsonyabb, mint a többi munkarend jelentkezőié.

3. táblázat. Első helyes jelentkezők átlagéletkora munkarendenként, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és finanszírozási forma)

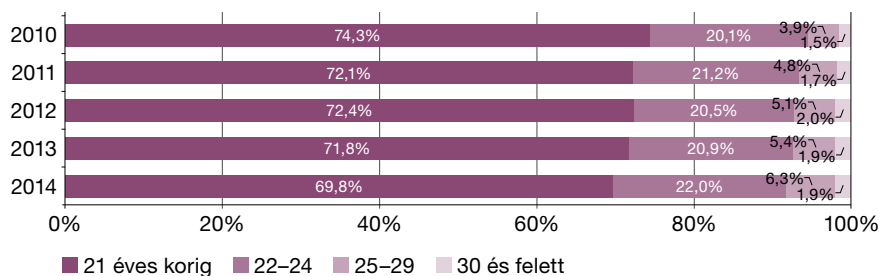
	2010	2011	2012	2013	2014
nappali	20,6	20,8	20,8	20,8	20,9
levelező	30,4	30,6	30,7	30,8	31,0
esti	28,7	28,3	29,0	28,7	27,9
távoktatás	29,5	29,9	29,2	29,3	29,6
összesen	23,5	23,5	23,2	23,2	23,6

Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.

Az átlagéletkortól eltérően az egyes munkarendekre jelentkezők életkori csoportok szerinti megoszlásában már megfigyelhetőek változások. A nappali munkarendre bejutni szándékozók körében az elmúlt öt évben mintegy négy és fél százalékkal visszaesett a legfiatalabb

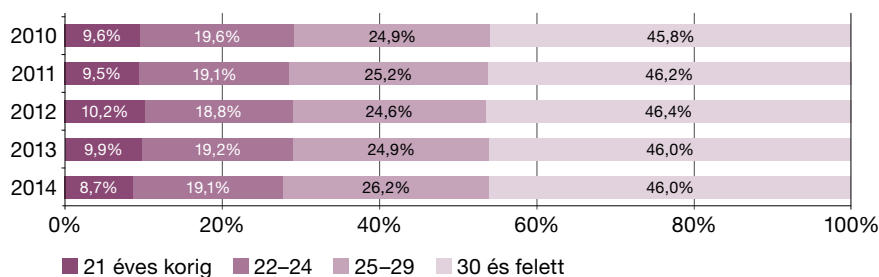
korosztályok részaránya, a különbség pozitívként, részesedés-növekedésként elsősorban a 25–29 évesek csoportjában jelentkezett. A levelező munkarend jelentkezőinek korcsoportmegoszlásában is látható hasonló tendencia, bár ennek volumene itt valamivel kisebb.

27. ábra. Első helyes jelentkezők megoszlása életkori csoportok szerint nappali munkarenden, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és finanszírozási forma)



*Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.*

28. ábra. Első helyes jelentkezők megoszlása életkori csoportok szerint levelező munkarenden, 2010–2014., általános felvételi eljárások. (Minden képzési szint és finanszírozási forma)

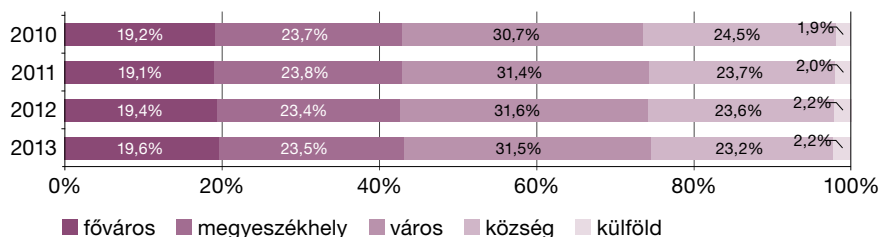


*Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. Educatio Nonprofit Kft.*

## A jelentkezők településtípusok szerint

A felsőoktatásba jelentkezők állandó lakóhelyének településtípusok szerinti megoszlása vizsgált éveinkben nem mutat különösebb változást. A főváros a jelentkezők mintegy egyötödét adja, 23–24 százalékos a megyeszékhelyek, megyei jogú városok, illetve a községek részesedése, míg az egyéb, nem megyei jogú városokból érkezők a jelentkezők 31–32 százalékát képviselik. Minimális változást a községekből érkezők részarányának nagyjából egy százalékos csökkenése, és az egyéb városok jelentkezőinek közel hasonló arányú térnyerése jelent, ezek a különbségek azonban összességében semmiképpen sem tekinthetők jelentősnek.

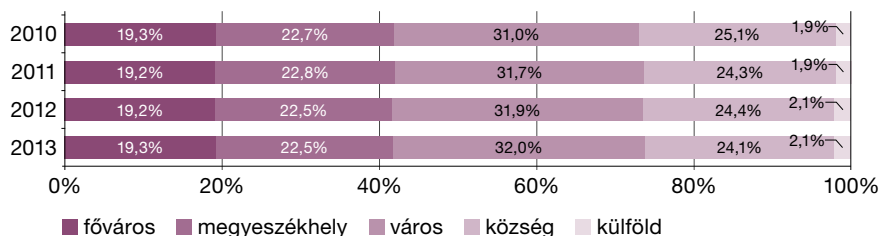
29. ábra. Az első helyes jelentkezők településtípusok szerinti megoszlása, 2010–2013. (Minden képzési szint, munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.

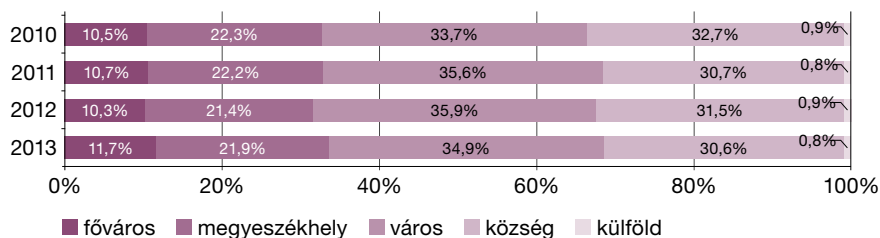
Az első helyes jelentkezők lakóhelyére fókuszálva a település típusának képzési szintenkénti vizsgálatokor érdekes különbséget találunk a felsőfokú/felsőoktatási szakképzés és a többi képzési szint között. Az első helyen szakképzéseket megjelölők között a fővárosiak messze alulreprezentáltak a teljes jelentkezői körhöz képest, mindössze a szint jelentkezőinek egyzedét teszik ki; a községekből érkezők részaránya ezzel szemben lényegesen magasabb, mint a többi szinten, meghaladja a 30 százalékot is.

30. ábra. Az első helyes jelentkezők településtípusok szerinti megoszlása alapképzésben, 2010–2013. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.

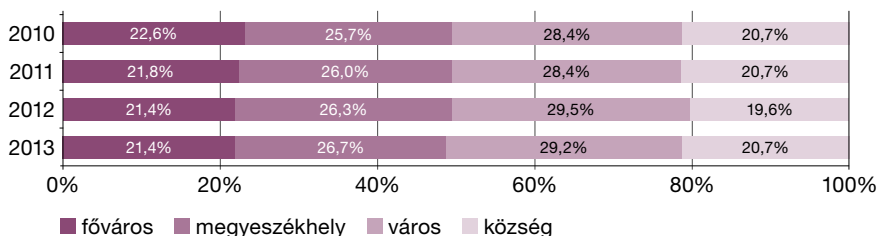
31. ábra. Az első helyes jelentkezők településtípusok szerinti megoszlása felsőfokú/felsőoktatási szakképzésben, 2010–2013. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.

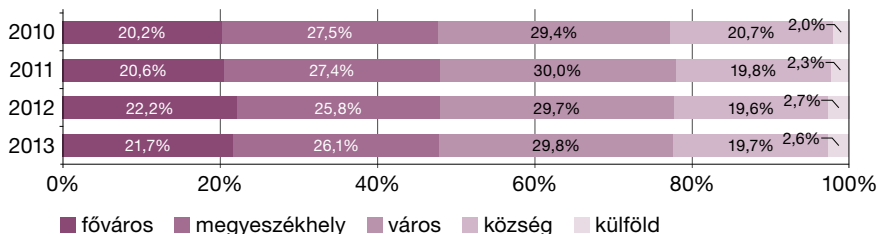
Az osztatlan képzéseken és a mesterképzéseken ellenkező eltolódást vehetünk észre: a fővárosiak kismértékben felül-, a községi lakosok nagymértékben alulreprezentáltak ezen a két képzési szinten. Az állandó lakhely szerinti településhierarchiát a társadalmi presztízs egy lehetséges mutatójaként értelmezve az adatokból az osztatlan és a mesterképzések jelentkezőinek relatíve magasabb, míg a szakképzések jelentkezőinek relatíve alacsonyabb társadalmi státusára következtethetünk.

32. ábra. Az első helyes jelentkezők településtípusok szerinti megoszlása osztatlan képzésben, 2010–2013. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



*Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.*

33. ábra. Az első helyes jelentkezők településtípusok szerinti megoszlása mesterképzésben, 2010–2013. (Minden munkarend és finanszírozási forma)



*Forrás: Jelentkezési és felvett adatok, 2010., 2011., 2012., 2013. Educatio Nonprofit Kft.*

Ha megvizsgáljuk az első helyes jelentkezők lakóhelyének településtípusok szerinti megoszlását az egyes képzési területek vonatkozásában is, további érdekességeket állapíthatunk meg. A különböző lehetséges presztízsszempontokat figyelembe véve magas presztízsszűnek számító területek legtöbbször, így a művészet, a gazdaságtudomány, a bölcsészettudomány és a társadalomtudomány terén kisebb-nagyobb fővárosi felülreprezentáltság figyelhető meg. A községekből érkezők részaránya ezzel szemben az agrár, a közigazgatási, rendészeti és katonai, és kisebb mértékben a pedagógusképzés területeken mutat felülreprezentáltságot.

## Összegzés

Tanulmányunkban áttekintettük a felsőoktatási jelentkezések tendenciáinak 2010 utáni alakulását, a jelentkezések belső struktúráját, szocio-demográfiai vonatkozásait. Az elmúlt évek számos változást hoztak a felvételi eljárás, a felsőoktatás-struktúra szabályozásával kapcsolatban, többször változtak a felsőoktatásba, annak különböző szintjeire történő belépés feltételei, átszerveződött a felsőoktatási képzések finanszírozás-struktúrája, ennek eredményeként másképp alakultak a képzésekhez való hozzáférések esélyei. Az ilyen horderejű változások értelemszerűen kihatással vannak a jelentkezési hajlandóságra, a különböző háttérű csoportok bevonódására, esetleges jelentkezési stratégiáira.

A szabályozások átalakítása a manifeszt hatások mellett számos látens hatással is jár. Láttható, hogy a felsőoktatási jelentkezéseket, illetve felsőoktatási struktúrát érintő szabályozások megreformálása nem egyformán érinti a társadalom különböző csoportjait. A 2012-es és 2013-as években komolyabb jelentkezői létszámcsökkenést tapasztalhattunk. A létszámcsökkenés fő okát, mint azt adataink alapján láthattuk, elsősorban az idősebb korosztályok jelentkezéstől való távolmaradása idézte elő. A legidősebb korosztály mellett a legfiatalabbak részaránya is változik, a 2014-es évben vizsgált időszakunkat tekintve a legalacsonyabb értéket vette fel. Elmozdul az egyes képzési szintek népszerűsége, illetve jelentkezőik belső demográfiai megoszlása is. A vizsgált öt évben a felsőfokú szakképzésből felsőoktatási szakképzéssé átnevezett, struktúráját tekintve is átalakított képzési szint szenvedte el a legnagyobb létszámvesztést, emellett jelentkezőinek korcsoportonkénti megoszlásában is jelentős változások következtek be – a fiatalok helyett az idősebb korosztályok felé tolódott el a jelentkezők megoszlása. Az osztatlan képzéseken ezzel ellentétben a legidősebb, 30 éves vagy annál idősebb korcsoport térvesztését, és a fiatalok részarányának növekedését látjuk.

## Hivatkozások

- Bódi E. – Garai O. (2011): Előnybenrészesítés a felsőoktatási felvételi eljárásban. *Felsőoktatási Műhely*, 2011/1.
- Bódi E. – Kiss L. (2011): Mesterképzések. *Felsőoktatási Műhely*, 2011/1.
- Farkas É. (2009): A felsőfokú szakképzés helyzete a hazai oktatási rendszerben. In: Fehérvári A. – Kocsis M. (szerk.): *Felsőfokú? Szakképzés?* Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.
- Fábri I. (2007): Szakok rangsora – a hazai felsőoktatás legnépszerűbb képzései. *Felsőoktatási Műhely*, 2007/1.
- Fábri I. (2008): Kik tanulnak tovább? *Felsőoktatási Műhely*, 2008/2.
- Fábri I. (2010): A hazai felsőoktatási jelentkezések fontosabb összefüggései. In: *Felsőoktatási jelentkezések, 2010*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
- Garai O. (2012): A nők felvételi jelentkezéseinek sajátosságai – esélylatolgatás a felvételi eljárás 2012-es változásai nyomán. *Felsőoktatási Műhely*, 2012/2.

- Garai O. – Kiss L. (2012): Államilag támogatott és költségtérítéssel képzések – jelentkezői számok, jelentkezési stratégiák. *Felsőoktatási Műhely*, 2012/1.
- Imre A. – Híves T. (2010): A középfokú oktatás szerkezeti változásai és az érettségivel kilépők. *Felsőoktatási jelentkezések, 2010. Felsőoktatási Műhely Füzetek 1.* Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
- Kasza G. (2011): Lakóhely és intézményválasztás. A felsőoktatási jelentkezések területi jellemzői kilenc szak esetében (2006–2011). *Felsőoktatási Műhely*, 2011/3.
- Kasza G. – Kovács B. (2007): Honnan hová? A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellegzetességei kilenc alapszak esetében (2006, 2007). *Felsőoktatási Műhely*, 2007/1.
- Kiss L. (2013a): „Alacsony státuszú” szakok az alapképzésben. In: Garai O. – Veroszta Zs. (szerk.): *Frissdiplomások 2011.* Bp., 2013. Educatio Nonprofit Kft.
- Kiss L. (2013b): Hátrányos helyzetű régiókból érkezők felsőoktatási jelentkezési stratégiái. *Felsőoktatási Műhely*, 2013/2.
- Kiss P. (2008): Falusiak (és nem falusiak) a felsőfokú tanulmányaik kezdetén. *Felsőoktatási Műhely*, 2008/2.
- Kozák K. (2010): A felsőoktatási továbbtanulás demográfiai vonatkozásai. *Felsőoktatási jelentkezések, 2010. Felsőoktatási Műhely Füzetek, 1.* Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
- Nyüsti Sz. (2012): Jelentkezni vagy nem jelentkezni? A felsőfokú továbbtanulás során észlelt önkirekesztés és annak háttere. *Felsőoktatási Műhely*, 2012/4.
- Nyüsti Sz. – Ceglédi T. (2013): Vándorló diplomások, diplomáért vándorlók. In: Garai O. – Veroszta Zs. (szerk.): *Frissdiplomások 2011.* Bp., 2013. Educatio Nonprofit Kft.
- Róbert P. (2000): Bővülő felsőoktatás: Ki jut be? *Educatio*, 2000/1.
- Szemerszki M. (2012a): A felsőoktatásba jelentkezők jellemzői. In: Szemerszki Marianna (szerk.): *Az érettségítől a mesterképzésig. Továbbtanulás és szelekció.* Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet.
- Szemerszki M. (2012b): A felsőfokú képzésbe belépők társadalmi háttere, iskolai életútja, a középfokú oktatás főbb sajátosságai. In: Szemerszki M. (szerk.): *Az érettségítől a mesterképzésig. Továbbtanulás és szelekció.* Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet.
- Veroszta Zs. (2008): A bekerülési esélyek időbeni alakulása. *Felsőoktatási Műhely*, 2008/2.
- Veroszta Zs. (2010): Az idősebb korosztály jelentkezési tendenciái. *Felsőoktatási jelentkezések, 2010. Felsőoktatási Műhely Füzetek, 1.* Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
- Veroszta Zs. (2012): A felsőoktatás különböző szintjeire felvettek jellemzői. In: Szemerszki M. (szerk.): *Az érettségítől a mesterképzésig. Továbbtanulás és szelekció.* Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet.
- Veroszta Zs. (2013): A mesterképzésig juttató erők. A felsőoktatási bachelor/master átmenet szelekciós tényezőinek feltárása. In: Garai O. – Veroszta Zs. (szerk.): *Frissdiplomások 2011.* Budapest, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.